
**LUOVIEN MENETELMIEN HYÖDYNTÄMINEN
SEINÄVAATTEEN VALMISTUSPROSESSISSA**

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ohjaustoiminnan koulutus

Visamäki, kevät 2016

Anu Vesanto

VISAMÄKI

Ohjaustoiminnan koulutus
Terapeuttinen ohjaustoiminta

Tekijä	Anu Vesanto	Vuosi 2016
Työn nimi	Luovien menetelmien hyödyntäminen seinävaatteen valmistusprosessissa	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia, miten hieman yli viikon kestävä käsityöprojekti soveltuu toteutettavaksi palvelutalossa. Työn toimeksiantaja oli Hyvinkäällä sijaitseva Palvelutalo Mäntykoto, jossa on noin 120 asukasta. Lisäksi projektiin osallistui päivätoiminnan asiakkaita. Opinnäytetyön tekijä suoritti syventävän harjoittelun Mäntykodossa, jolloin kävi ilmi, ettei asukkaille ollut ennen järjestetty pitkäkestoisia ohjauskokonaisuuksia.

Toiminnallisen opinnäytetyön käsityöaiheeksi valikoitui seinävaatteen valmistaminen ruokalan seinälle yhdessä asukkaiden ja asiakkaiden kanssa tekijän toimiessa ohjaajana. Menetelmänä käytettiin neulahuovutusta ja materiaalina suomenlampaan villaa. Projektiin liitettiin luovalla tavalla kaikkien aistien käyttämistä, ja tavoitteena oli myös lisätä sosiaalisia kontakteja asiakkaiden ja asukkaiden välillä.

Taustateorianä käytettiin soveltaen Therapeutic Thematic Arts Programmin -menetelmää (TTAP), joka on Linda Levine Madorin kehittämä taidetta hyödyntävä ja luovuutta herättävä menetelmä ikääntyneiden hoitoon ja kuntoutukseen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua ja havainnointia.

Käsityötuotoksena valmistui männyn oksaa kuvaava seinävaate. Opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan todeta, että kaikkia aisteja luovalla tavalla käyttäen saadaan aikaan mielenkiintoinen ja muistoja herättävä kokonaisuus. Jatkossa olisi tärkeää, että Mäntykodossa järjestettäisiin säännöllisesti aisteja virkistävää ja sosiaalisuutta edistävää toimintaa.

Avainsanat Käsityöprojekti, luovat menetelmät, ikääntyvät aikuiset.

Sivut 21 s. + liitteet 4 s.

VISAMÄKI

Degree Programme in Crafts and Recreation
Therapeutic Crafts and Recreation

Author

Anu Vesanto

Year 2016

Subject of Bachelor's thesis

Utilization of creative methods in the manufacturing process of a tapestry

ABSTRACT

The aim of this practice-based thesis was to find out if a handicraft project that lasts over a week can be implemented in a sheltered accommodation. This work was commissioned by Mäntykoto sheltered accommodation, in Hyvinkää. There are about 120 residents in Mäntykoto and the activity was also arranged for non-residential day activity clients. The author implemented her work placement in Mäntykoto, and it turned out that no activities had ever been organized for the elderly people as a continuous process.

The aim of the practice-based part of the thesis was to handcraft a tapestry for the cafeteria wall together with the residents and clients and guided by the instructor. Needle felting was chosen as the method and as the material sheep wool. The project involved using all senses in a creative way and the aim was also to increase social interaction between the residents and clients.

The underlying theoretical background was Therapeutic Thematic Arts Programming method (TTAP), which is developed by Linda Levine Madori. The method utilizes art and arouses creativity in care and rehabilitation of elderly people. As the research methods were used thematic interview and observation.

The output of the handicraft project was a finished tapestry that represents a bough of a pine tree. This Bachelor's thesis showed that an interesting and memorable project can be created when all of our senses are used. In future it would be important that activities refreshing senses and promoting social contacts would be arranged in Mäntykoto regularly.

Keywords Handcraft project, creative methods, elderly people

Pages 21 p. + appendices 4 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TYÖELÄMÄYHTEYS PALVELUTALO MÄNTYKOTO	2
2.1	Päivätoiminta.....	2
2.2	Asiakkaat ja asukkaat lähtökohtana toiminnan suunnittelulle	2
2.3	Lähtökohdat ja tavoitteet.....	2
3	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	3
3.1	Lähtökohtana TTAP-menetelmä.....	3
3.2	Luova toiminta ja luovuus.....	4
3.3	Kädentaidot	5
3.4	Käsityöt	5
3.5	Sosiokulttuurinen innostaminen.....	5
4	TOIMINNALLINEN OSUUS SEINÄVAATE	5
4.1	Asiakkaat, asukkaat ja toimintaympäristö lähtökohtana toiminnan suunnittelulle.....	6
4.2	Esittely asukkaille	6
4.3	Seinävaatteen aihe-ehdotuksien yhteenveto.....	6
4.4	Toiminnan toteuttamisen ajankohta	7
4.5	Seinävaatteen materiaalin ja valmistustekniikan valinta.....	7
4.6	Toiminnan viikko 11.1.2016- 15.1.2016 ja viimeistelypäivät	8
4.7	Maanantai 11.1.2016.....	9
4.8	Tiistai 12.1.2016.....	10
4.9	Keskiviikko 13.1.2016	11
4.10	Torstai 14.1.2016.....	11
4.11	Perjantai 15.1.2016.....	12
4.12	Viimeistelypäivät 18.1.2016 ja 20.1.2016.....	13
4.13	Seinävaatteen julkistamistilaisuus.....	14
4.14	Aamupostin julkaisemat artikkelit	14
5	AINEISTON HANKINTA JA ANALYYSI.....	14
5.1	Tutkimuskysymykset	14
5.2	Teemahaastattelu.....	14
5.2.1	Kädentaitojen kokemus ja merkitys	15
5.2.2	Ryhmässä tehdyn käsityön vaikutus mielialaan	16
5.2.3	Aistien käyttäminen käsityön yhteydessä.....	16
5.2.4	Toiveet toiminnan jatkumisesta.....	16
5.2.5	Palaute ohjaajalle.....	17
5.3	Havainnointi	17
6	POHDINTA.....	19
	LÄHTEET	21
Liite 1	Seinävaatteen julkistamistilaisuus	
Liite 2	Teemahaastattelun kysymykset	
Liite 3 ja 4	Aamuposti 1 ja 2	

1 JOHDANTO

Luovassa toiminnassa on jonkinlaiset rajat, joiden sisällä saa liikkua vapaasti. Luovassa toiminnassa tuotetaan aina jotakin uutta, joka voi olla yllätys myös itse tekijälleen. Ihmisen on mahdollista tutkia itseään ja ympäristöönsä luovien tekojen kautta. Ihmisen mieli ei ole sidottuna tämän hetken todellisuuteen, sairauksien tuomiin oireisiin tai rajoitteisiin. Turvallisuuden tunne vapauttaa luovuuden. Tarvitaan myös aikaa ja tilaa ja erilaisuutta kunnioittavaa ilmapiiriä. (Airaksinen, Ala-Vannesluoma, Karkkulainen, Kasku & Pirhonen 2015, 10.)

Käsitöiden ja kädentaitoja vaativien töiden tekeminen nykypäivänä on useimmille vapaaehtoinen ja mukava harrastus, jossa voi toteuttaa itseään. Käsitöiden valmistaminen ruokkii ihmisen luovuutta ja irrottaa ajatukset arjesta. Tänä päivänä ei ole pakko valmistaa vaatteita tai muitakaan tekstiilejä, kun nykyään kaikkea saa kaupasta, mutta itse tekemällä saadaan aikaan yksilöllisiä ja uniikkeja tuotteita.

Käsityöt ja kädentaidot ovat olleet aina sydäntäni lähellä, joten oli täysin selvää, että myös opinnäytetyöni liittyy aiheeseen. Sain toteuttaa toiminnallisen osuuden, seinävaatteen valmistamisprosessin palvelutalo Mäntykodon asiakkaiden ja asukkaiden kanssa yhteistyössä. Neulahuovuttamalla teemmämme seinävaatteen valmistamisen yhteyteen, liitin luovalla tavalla kaikkia aisteja herättäviä toimintoja.

Tutkin tässä opinnäytetyössä asiakkaiden ja asukkaiden näkökulmasta teemahaastattelua apuna käyttäen, kuinka noin viikon mittainen käsityöprojekti soveltuu toteutettavaksi ikääntyvien aikuisten ja vaikeavammaisten henkilöiden kanssa palvelutalossa? Sekä miten luovien menetelmien käyttö projektin yhteydessä herättää muistoja ja edistää sosiaalisuutta?

Opinnäytetyön seinävaatteen tekeminen ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden kanssa oli erittäin tärkeää ja silmiä avaavaa. On tärkeää ottaa huomioon että heidän kanssaan voi tehdä mitä vaan, vaikka osalla osallistujista on fyysisiä ja psyykkisiä rajoitteita, mutta luovalla järjestelyllä asiakkaan henkilökohtaiset voimavarat huomioiden kaikenlainen tekeminen on mahdollista kaikkien henkilöiden kanssa.

Seuraavaksi kerron miten tämä opinnäytetyöni etenee. Seuraavassa luvussa kerron palvelutalo Mäntykodosta, sekä lähtökohdat ja tavoitteet opinnäytetyölleni. Kolmannessa luvussa käsittelen teoreettisia lähtökohtia. Neljännessä luvussa kerron toiminnallisesta osuudesta, mitä teimme Mäntykodossa, sekä seinävaatteen julkistamistilaisuudesta. Viidennessä luvussa kerron aineiston hankinta menetelmistä ja analysoin niitä. Kuudes luku on varattu pohdinnalle, jossa käyn läpi ajatuksiani koko tästä opinnäytetyön prosessista.

2 TYÖELÄMÄYHTEYS PALVELUTALO MÄNTYKOTO

Palvelutalo Mäntykoto sijaitsee Hyvinkäällä osoitteessa Sähkökatu 28. Palvelujohtajana toimii Johanna Vaha, hän oli myös yhteyshenkilöni tämän opinnäytetyöni ajan. Mäntykoto on tarkoitettu ikäihmisille sekä vaikeavammaisille henkilöille. Mäntykoto on Hyvinkään palvelukotisäätiön rahoittama ja palvelut sekä toiminnan siellä tarjoaa Mehiläinen Oy.

(Palvelutalo Mäntykoto n.d.) Mäntykodon toimintaan saavat osallistua myös muualla asuvat asiakkaat. Mäntykodossa asuu 59 henkilöä ja uusi lisäsiipi avattiin viime syyskuussa jossa on erityistukea tarvitseville henkilöille 60 asuntoa lisää. Ikäjakama asukkaiden kesken on aika suuri, nuorin asukkaista on tällä hetkellä täyttänyt 50 vuotta ja vanhin asukas on täyttänyt 95 vuotta (Vaha sähköpostiviesti 3.2.2016.)

2.1 Päivätoiminta

Vaikeavammaisille henkilöille on järjestetty Palvelutalo Mäntykodossa päivätoimintaa johon haetaan Hyvinkään kaupungin vammaispalveluiden kautta. (Palvelutalo Mäntykoto n.d.)

Päivätoiminnan ohjaajana toimii tällä hetkellä viime syksynä työt tässä toimipisteessä aloittanut sosionomi Anu-Mari Hopeakoski. Huomasin jo syventävän työharjoitteluni aikana, että Palvelutalo Mäntykodon asukkaille, jotka eivät kuulu vammaispalveluiden piiriin ei ole järjestetty säännöllistä päivätoimintaa. Tästä johtuen minulla meni ohjaustuokioitteni markkinointiin aika paljon aikaa ja sain asukkailta hämmentäviä kommentteja, kuten seuraavia kysymyksiä: ”Onko toiminta tosiaankin ilmaista?” sekä ”saanko minä näin vaan tulla ja osallistua?” He ovat tottuneet siihen, että jokaisesta palvelusta, hoidosta ja ylläpidosta pitää maksaa.

2.2 Asiakkaat ja asukkaat lähtökohtana toiminnan suunnittelulle

Toimintaan osallistui ikääntyviä aikuisia ja vaikeavammaisia henkilöitä. Osallistujat olivat Mäntykodon asukkaita ja päivätoiminnassa käyviä asiakkaita. Osa osallistujista sairastaa jonkinasteista tai laatuista muistisairautta, esimerkiksi Alzheimerin tautia. Lisäksi heillä on ikääntymisen seurauksena tuomia aistien heikentymiä kuten huonokuuloisuutta ja näkökyvyn heikentymää. Osa asiakkaista käyttää liikkumisen helpottavia apuvälineitä kuten kävelykeppiä, rollaattoria, pyörätuolia tai sähkömopoa. Nämä lähtökohdat mielessäni aloin suunnitella ohjaustuokioni niin, että joka päivä olisi jotakin aiheeseen liittyvää aisteja herätteleviä tuttuja muistin herättäjiä.

2.3 Lähtökohdat ja tavoitteet

Johanna Vahan kanssa tekemässäni opinnäytetyösopimuksessa Mäntykodon johdon toive on saada asukkaille ja asiakkaille aktiivisuutta lisää arkeen osallistavalla työotteella. Tämä tarkoitti sitä että heille ei tehdä asioita valmiiksi vaan he itse osallistuvat ja tekevät aktiivisesti. Pitkäaikaisena tavoitteena he toivovat esteettisyyden lisäämistä palvelutalossa.

Käsityömenetelmät ovat olleet aina pikkutyöstä asti elämässäni ja lähellä sydäntäni. Niinpä tiesin jo artemiopiintojeni puolivälissä, että opinnäyte-työhöni liittyy vahvasti käsityö ja käsityön tekeminen. Mielestäni Palvelu- talo Mäntykodon asukkaille ei ole järjestetty tarpeeksi mielekäästä aktiivista toimintaa, mikä tuli jo ilmi, kun suoritin syventävän työharjoitteluni siellä. Niinpä se oli oiva toimintaympäristö tarjota asiakkaille ja asukkaille miele- käästä ja aktivoivaa tekemistä. Omien opintojen loppuun vieminen on mi- nulle myös tärkeä motiivi toteuttaessani tätä opinnäytetyötäni.

3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa käsitellään Linda Levine Madorin kehittämä Therapeutic Thematic Arts Programming – menetelmää (TTAP), joka on opinnäytetyöni teoreettinen lähtökohta. Lisäksi selvennän luovan toiminnan, luovuuden ja sosiokulttuurisen innostamisen käsitteitä.

3.1 Lähtökohtana TTAP-menetelmä

Linda Levine Madori on kirjoittanut kirjan Therapeutic Thematic Arts Programming – menetelmä (TTAP), ikääntyneiden aikuisten hoidossa ja kuntoutuksessa. Levinen Alzheimeriä käsittelevä väitöskirja kongnitiivi- sestä toiminnasta ja psykososiaalisesta hyvinvoinnista on toiminut tämän teoksen perustana. Hän on kirjoittanut yli sata tutkielmaa ikääntymisestä ja taiteesta, ja pitänyt monessa maassa luentoja aiheeseen liittyen. (Madori 2010, 7.)

Linda Levine Madori on toiminut American Society of Aging- seuran vapaa-aikaryhmän puheenjohtajana, kehittänyt am- mattilaisille tarkoitettuja intensiivikursseja American Art Therapy Association- järjestölle sekä kehittänyt ja toteuttanut koulutustyöpajoja ja ammattilaisten paneelikeskusteluja kou- luttajille ja psykologeille People to People International- jär- jestön koulutusohjelman edustajajohtajana. (Madori 2010, Kirjailijasta 7.)

Levine Madori on työskennellyt yli kymmenen vuotta vakinaisena apulais- professorina New Yorkin osavaltion Sparkillissa St. Thomas Aquinas Col- legessa. Lisäksi Levin on myös itse innokas taidemaalari ja taiteilija. (Ma- dori 2010, 7.)

Keskeisimpinä tavoitteina TTAP-menetelmässä on antaa osallistujille kai- kenlaisia taidekokemuksia, kuten esim. liikuntaa, musiikkia, runoutta, kir- joittamista, kuvanveisto yhdistettynä musiikkiin, ruuanlaittoa, valokuvausta ja teematapahtumia. TTAP-menetelmän yhdeksän vaiheen perustan muo- dostavat nämä osa-alueet. Seuraavat kolme päätavoitetta koskevat koko TTAP- menetelmää (Madori 2010, 15).

1. Itsetunnon ja sisäisen motivaation välisen oleellisen yh- dyssiteen löytäminen sekä tämän prosessin jatkuvan toteu- tumisen edistäminen ryhmässä.

2. Henkilön itseilmaisun nostaminen keskeiseen asemaan kaikessa ohjelmatoiminnassa hyödyntäen jatkuvasti hänen aiempia ja nykyisiä harrastuksiaan, elämäkokemustaan ja mielenkiinnon kohteita.
3. Kunkin henkilön ainutlaatuisten taitojen, moniälykkyyden ja itseilmaisukykyjen kehittäminen itseilmaisua tukevalla tavalla, hyödyntäen yksilöllistä toimintaa sekä ryhmien yhteistoimintaa innostamalla katsomaan asioita monesta eri näkökulmasta.

Nämä teoreettiset lähtökohdat mielessäni suunnittelin seinävaatteen valmistamisen ympärille kokonaisuuden, joka tuki erityisesti ja monipuolisesti kaikkia aisteja. Sovelsin luovalla tavalla TTAP-menetelmää siten, että se tuki mielestäni hyvin seinävaatteen valmistamista liittyen materiaaleihin ja seinävaatteen kuvan aiheeseen. Tunsin jo entuudestaan Palvelutalo Mäntykodon asiakkaita ja asukkaita, joten tiesin että seinävaate projektiin osallistuu mahdollisesti henkilöitä joilla on vaikeuksia näkemisen kanssa, liikkuminen on hankalaa tai mahdotonta, kuulo on heikko tai sitä ei ole ollenkaan ja muisti on huono tai lähimuistia ei ole ollenkaan. Tämä asiakasryhmä lähtökohtana halusin aistien olevan pääosassa varsinaisen seinävaatteen tekemisen rinnalla.

Aloitimme reilun viikon mittaisen kädentaidollisen projektimme joka päivä herätellen osallistujien aisteja lämmitellen käytimme näkö-, tunto-, haju-, kuulo- ja makuaisteja. Tällä tavoin pääsimme hyvin tunnelmaan ja aistit herättivät osallistujat muistelemaan menneitä kokemuksiensa ja eletyn elämän kautta. Eri aistien monipuolinen käyttö on erityisen tärkeää ryhmässä, jossa osalla puuttuu tai on heikentynyt jokin aisti. Kun käytetään useita eri aisteja luovasti, niin esimerkiksi henkilö, joka ei näe, pystyy aistimaan tunto-, haju-, maku- tai kuuloaistin avulla ja huomaa tullessaan huomatuksi ja kohdatuksi aktiiviseksi osallistujaksi ryhmässä. Motivaatio osallistua toimintaan säilyy, kun henkilö voi käyttää aisteja, jotka hänellä ovat vahvoja ja korvaavat heikentyneitä tai puuttuvia aisteja.

3.2 Luova toiminta ja luovuus

Luovassa toiminnassa on jonkinlaiset rajat, joiden sisällä saa liikkua vapaasti. Luovassa toiminnassa tuotetaan aina jotakin uutta, joka voi olla yllätys myös itse tekijälleen. Ihmisen on mahdollista tutkia itseään ja ympäristöään luovien tekojen kautta. Ihmisen mieli ei ole sidottuna tämän hetken todellisuuteen, sairauksien tuomiin oireisiin tai rajoitteisiin. Turvallisuuden tunne vapauttaa luovuuden. Tarvitaan myös aikaa ja tilaa ja erilaisuutta kunnioittavaa ilmapiiriä. (Airaksinen, Ala-Vannesluoma, Karkkulainen, Kasku & Pirhonen 2015, 10.)

Kun ihmiselle annetaan mahdollisuus irrottautua arkisesta ympäristöstään, johon on tavallaan turtunut, hän katsoo asioita turistin katseella. Luovuuteen tarvitaan turistin katsetta tai sellaista lapsen uteliasta ja ennakkoluulotonta tapaa katsoa maailmaa. Myös ryhmä, joka on inspiroiva voi toimia samankaltaisesti erityisesti silloin, jos se on kaikenlaisista paineista vapaa. (Hohenthal-Antin 2006, 47.)

3.3 Kädentaidot

”Kädentaidot” on vertauskuvaannollinen ilmaisu, jolla tarkoitetaan sekä käsin tekemistä, että tekemiseen vaadittua taitoa. Kädentaidoilla ei kuitenkaan tarkoiteta vain teknisessä mielessä taitoja, vaan nämä ovat osa laajempaa merkitysten kenttää. (Kaukinen, Kupiainen, Ihatsu, Miettinen & Nyberg 2004, 73.) Käyttäessäni tekstissäni sanaa kädentaidot se sisältää mielestäni enemmän kuten tekniset työt, nahkatyöt, metallityöt, piirtämisen ja maalauksen. Tämä sanavalinta on käytössä tekemässäni teemahaastattelu lomakkeessa, koska haastateltavina oli myös miespuolisia henkilöitä ja ajattelin, että käsityöt sanana viittaavat enemmän tekstiilityöhön.

”Kaikki taide on aina käsityötä ja käsityöt sisältävät aina itsessään tulla joskus nimetyksi taiteeksi” (Kaukinen ym. 2004, 31).

3.4 Käsityöt

Käsityöllä nykysuomen sanakirjan mukaan tarkoitetaan käsin ja käsillä pidettävien työkaluin suoritettua työtä, se voi tarkoittaa myös käsin tehdyn työn tuotetta. Käsityöllä, etenkin tekstiilityöllä ja kodin sisustamiseen liittyvällä työllä, on vahva merkitys kuluttajan näkökulmasta. Käsityöllä on yleensä myönteinen, osaamista ja ehkä jopa pikkutarkkuutta tarkoittava merkitys. (Anttila 1993, 10–11.)

3.5 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurisessa innostamisessa yksilöä tuetaan hänen päivittäisiä voimavaroja silmällä pitäen. Yksilön kulttuurista ja sosiaalista lahjakkuutta vahvistetaan, jolloin hän omassa ympäristössään pystyisi olemaan vuorovaikutteisessa suhteessa toisten kanssa aktiivisena osapuolena. Sosiokulttuurisen innostamisen voidaan jakaa seuraavanlaisiin pyrkimyksiin: Sosiaalinen näkökulma, pyrkimys luoda uusia ystävyys- ja ihmissuhteita. Pedagoginen näkökulma, pyrkimys opetella uutta ja antaa keinoja niiden saavuttamiseksi. Kulttuurillinen näkökulman tarkoituksena on pyrkiä tuomaan esille erilaiset mahdollisuudet yhteiskunnastamme. (Airaksinen ym. 2015, 14.)

4 TOIMINNALLINEN OSUUS SEINÄVAATE

Sain ilokseni toteuttaa opinnäytetyöni Mäntykodossa. Huomasin jo syventävän harjoittelujaksoni aikana, että talossa oli erittäin hyvä ja positiivinen ilmapiiri kaikin puolin. Kaikki ehdotukseni otettiin iloisen positiivisella asenteella vastaan ja sain vapaasti toteuttaa ohjausideoitani. Tämän pohjalta minulle oli luontevaa ehdottaa palvelukodin johtajalle Johanna Vahalle, että saisin tehdä myös opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden Mäntykodossa. Sovimme että apuohjaajinani toimivat tuon viikon ajan päivätoiminnan ohjaaja Anu-Mari Hopeakoski ja sosionomiopiskelija Reet Urbsoo.

4.1 Asiakkaat, asukkaat ja toimintaympäristö lähtökohtana toiminnan suunnittelulle

Toimintaan osallistui ikääntyviä aikuisia ja vaikeavammaisia henkilöitä. Osa osallistujista sairastaa jonkinasteista tai laatuista muistisairautta, esimerkiksi dementiaa. Tämä lähtökohta mielessäni aloin suunnitella ohjaustuokioni niin että, joka päivä olisi jotakin aiheeseen liittyvää aisteja herättäviä tuttuja muistin herättäjiä.

Luovien menetelmien avulla muisteleminen muuttuu mielenkiintoiseksi toiminnaksi. Näin tapahtuu koska luovat työmenetelmät mahdollistavat vuoropuhelun ympäröivän yhteisön kanssa. Muistelua voidaan toteuttaa kiinnostavalla tavalla myös huonokuntoisten kanssa vaikka he olisivat liikuntakyvyttömiä. (Hohenthal-Antin 2006, 100.)

Toteutin toiminnallisuuden osuuden ohjauskokonaisuuden Mäntykodon ruokalassa, jonka järjestelin aina ennen ohjausta niin, että työskentelypisteeseen oli esteetön kulu ja tuoleja oli poistettu jolloin apuvälineiden kanssa oli helppo tulla paikalle. Pöydät siirsin niin, että se palveli seinävaatteen alustan kokoa ja että mahdollisimman moni osallistuja pääsi työn ääreen. Pöydissä ei ollut korkeuden säätöä joka tuotti hiukan ongelmia korkeiden pyörätuolien- tai sähkömopojen käyttäjille. Valaistus tilassa on säädettävissä; toiminnan ajaksi säädin sen mahdollisimman kirkkaaksi työturvallisuusnäkökohta mielessäni. Ruokalassa oli mielestäni aika kova meteli joh-tuen siitä, että keittiön puolella valmisteltiin aina lounasta tuohon aikaan. Sovinkin keittiön henkilökunnan kanssa, että aina ohjauksieni ajaksi sain sulkea keittiön oven ja laskea sermin alas, joka muodosti seinän ruokalan ja keittiön välille. Tämä pieni toimenpide auttoi luomaan tilasta rauhallisemman ja viihtyisemmän toimintaympäristön ohjaustuokioilleni.

4.2 Esittely asukkaille

Esittelin asukkaille opinnäytetyön toiminnallisen osuuden suunnitelman suullisesti heidän viikoittaisessa asukaspalaverin yhteydessä maanantaina 14.12.2015 klo 13. Kerroin neulahuovutuksella suomenlampaan villasta valmistettavasta seinävaatteesta, jonka asukkaat saavat suunnitella ja toteuttaa minun ohjatessa koko prosessia. Kerroin toteutusajankohdan olevan vuoden 2016 alussa ja toiminnan kestävän viikon ajan. Kaikki halukkaat saavat osallistua toimintaan ja kaikki varmasti myös oppivat tekemään tekniikan, vaikka eivät olisi koskaan ennen tehnytään neulahuovutusta. Toivoin myös runsasta osallistumista, jotta seinävaate valmistuu tuon viikon aikana. Pyysin heitä lopuksi miettimään työnllemme aiheita kuluvan viikon ajan ja ehdotuksien kirjoittamista paperille, niiden pohjalta pidämme palaverin palvelukodin johtajan Johanna Vahan kanssa jossa yhdessä päätämme lopullinen aiheen.

4.3 Seinävaatteen aihe-ehdotuksien yhteenveto

Pyytämiäni aihe-ehdotuksia tuli määräaikaan mennessä 5 kappaletta, jotka olivat auringon nousu, kaislikko, auringonnousu tai – lasku, mänty ja talo harjulla sekä revontulet.

Lopullisen aiheen eli männynoksa auringonnousussa, päätimme palaverissa Johannan kanssa perjantaina 18.12.2015 asukkaiden ehdotuksien pohjalta. Tämän perusteella tilasimme yhdessä kaikki tarvittavat materiaalit keh-räämö Mustalammas Oy:n nettikaupasta.

4.4 Toiminnan toteuttamisen ajankohta

Ensin ajatuksissani oli, että pitäisin toiminnallisen osuuden opinnäytetyös-täni vuoden vaihteessa 2015 - 2016, mutta mietimme Johannan kanssa että joulun aikaan on niin paljon muutakin toimintaa Mäntykodossa esimerkiksi myyjäiset, joululaulujen laulua, leivontaa jne. Joulun aikaan käy varmasti myös vierailijoita asukkaiden luona enemmän kuin vuodenvaihteen jälkeen. Tässä kohtaa ajattelimme ikääntyvien ihmisten jaksamista. Virikkeitä on varmasti joulun aikaan runsaasti.

Sovimme Johannan kanssa, että pidän ohjaukseni tammikuussa maanan-taista 11.1.2016 perjantaihin 15.1.2016 aamupäivisin joka päivä samaan ai-kaan klo 9 - 11.30. Tammikuu on rauhallisempaa aikaa, näin asiakkaat ja asukkaat voivat keskittyä ohjaustuokioihini kun muu Mäntykodon toimin-nan tarjonta on silloin vähäisempää. Asukkaiden ja asiakkaiden on näin hel-pompi muistaa toiminnan ajankohta. Koska toiminta tapahtuu ruokalan ti-loissa, tuo aikaväli on aamiaisen ja lounastarjoilun välissä.

Tein isolla fontilla seinävaateprojektista mainoksen, joka jaettiin Mäntyko-don ilmoitustauluille viikkoa ennen tapahtumaa. Mainokset on hyvä laittaa ajoissa näkyville, jotta ne tavoittaisivat mahdollisemman monia henkilöitä. Mainoksen kirjainten fonttikoon laitoin niin isona kuin A 4 - kokoinen pa-peri sen sallii, jotta ne henkilöt, joiden näkökyky on heikentynyt, näkisivät myös mahdollisesti lukea tekstin.

4.5 Seinävaatteen materiaalin ja valmistustekniikan valinta

Halusin valita suomenlampaan villan materiaaliksi tähän projektiin useam-mastakin syystä. Lampaan villa on monelle ikäihmiselle tuttu materiaali jo lapsuuden ajoilta ja tuo monia muistoja mieleen. Koska osallistujien jou-kossa saattoi olla henkilöitä, joiden näkökyky on heikentynyt, he voisivat osallistua seinävaatteen valmistamiseen tunto - ja hajuaistien avulla. Ajat-telin myös, ettei villa ole monellekaan allergisoiva materiaali. Villaa on helppo ja miellyttävä työstää.

Seinävaatteen ripustuspaikkaa mietimme Johannan kanssa ja ensin pää-dyimme uuden puolen sisääntulon yhteydessä olevan portaikon seinään. Pohdin kuitenkin päätöksen jälkeen seinävaatteen paikkaa asukkaiden ja asukkaiden sekä vierailijoiden kannalta. Kun uuden lisäsiiven ovet ovat lu-kossa, niin sinne pääsee vain henkilökunnan avaimella. Niinpä päädyimme siihen, että seinävaate tulee Mäntykodon ruokalan seinälle. Ruokalassa on useasti aika kovaääninen puheen sorina, joten villainen seinävaate myös ta-soittaa ääntä.

Tekniikaksi valitsin neulahuovutuksen eli kuivahuovutuksen, koska se on helppo oppia, vaikka ei koskaan olisi ennen valmistanutkaan tekniikalla mitään. Tekniikka ei vaadi ohjauksen pitopaikalta muuta kuin sopivan kokoisien ja korkuisen pöydän, osallistujille tuolit ja hyvän valaistuksen.

Kun aihe seinävaatteeseen oli päätetty, tilasimme Johanna Vahan kanssa kaikki tarvikkeet ja materiaalit Kehräämö Mustalammas Oy:n nettikaupasta. Tilasimme valmista valkoista paksua esihuopalevyä, paljon erivärisiä villoja sekä huovutusneuloja ja niihin puiset nupit, jotta niistä olisi parempi pitää kiinni. Lisäksi neulahuovutuksessa tarvitsee pöydän ja esihuovan väliin vaahtomuovipatjan, joka löytyi Mäntykodon varastosta.

Kuviointi huopaneulalla tapahtuu seuraavasti: Pohjan päälle asetellaan halutun väristä villaa ja kiinnitetään neulaamalla. Huopaneula toimii pensselin tavoin. Sen avulla voi lisätä eri sävyisiä villoja sävyttäen päällekkäin, näin muodostuu uusia sävyjä. Huopaneula on terävä, ja se kiinnittää villakerrokset toisiinsa neulassa olevien väkäsiensä avulla. Huopaneulalla tehty kuviointi on tarkka ja hyvin hallittavissa. (Tetri 2011, 34, 66.) Neulahuovutuksessa villakuidut pysyvät hyvin paikallaan siinä mihin ne neulataan. Märkähuovutuksessa villakuidut liikkuvat huovutusprosessin edetessä, eikä lopputuloksesta ole niin varmuutta. Neulahuovutus on erittäin hyvä vaihtoehto märkähuovutukselle etenkin sellaisen ryhmän kanssa, jonka osallistujien on vaikea liikkua vesipisteelle tai jopa mahdotonta. Lisäksi neulahuovutus tekniikkana on aika kevyttä, kun taas vesihuovutus tekniikassa tarvitaan paljon fyysistä voimaa.

4.6 Toiminnan viikko 11.1.2016- 15.1.2016 ja viimeistelypäivät

Varmistin edellisellä viikolla, että Johannan kanssa tilaamamme villatilaus kehräämö Mustalampaasta oli saapunut Mäntykotoon ja olin yhteydessä myös päivätoiminnan ohjaajaan Anu-Mari Hopeakoskeen muiden tarvikkeiden sekä käytännön järjestelyiden johdosta.

Anu-Marin kanssa olin jo aiemmin sopinut, että hän toimii apuohjaajana minun ohjauksissani koko viikon. Sain myös kuulla, että tuon viikon on paikalla sosionomiopiskelija Reet ja hän lupautui toimintaan myös apukäsiksi.

Suunnittelin joka päivälle aiheeseen liittyvää toimintaa varsinaisen seinävaatteen valmistamisen lisäksi. Suunnittelun pohjalla käytin TTAP-menetelmää, jota muokkasin luovalla tavalla toimintaamme ja aihettamme tukeväksi. Osallistujat olivat Mäntykodossa asuvia asukkaita ja muualla asuvia talon asiakkaita. Opinnäytetyöviikkooni ei ollut erillistä ilmoittautumista, mikä aiheutti omat haasteensa. Siinä oli myös positiivinen puolensa, kun iloitsin suuresti jokaisesta paikalle tulijasta, joka halusi osallistua toimintaan.

4.7 Maanantai 11.1.2016

Olin hyvissä ajoin paikalla ennen ohjausta. Hain ruokalaan keittiöstä lainaamillani ruokakärryillä kaikki tarvikkeet päivätoiminnan tiloista jotka sijaitsevat saman talon kellarikerroksessa. Toin työskentelypöydällemme vesikannuun männyn oksia aiheeseen liittyen ja piirtämiseen innostaen. Apuohjaajinani toimivat Anu- Mari ja sosionomiopiskelija Reet. Pidin ohjaukseni joka päivä samaan aikaan klo 9- 11.30, jotta osallistujien oli helppompaa muistaa ajankohta, kun se oli aamiaisen ja lounaan välinen aikaväli.

Ensimmäiset osallistujien saavuttua paikalle klo 9 jälkeen pääsimme aloittamaan. Tiesin, että osallistujia voi tulla myöhemmin lisää, koska ohjauksiini ei tarvinnut ilmoittautua etukäteen. Otin jokaisen osallistujan henkilökohtaisesti vastaan, kerroin mitä tehdään ja kävimme aina pikaisesti esittelykierroksen. Halusin jokaisen osallistujan olevan tervetullut tulla sitten paikalle mihin aikaan tahansa.

Esittelin itseni ja kerroin tulevan viikon tapahtumista. Sitten teimme esittelykierroksen osallistujien kesken, jokainen sai kertoa oman etunimensä lisäksi itsestään mitä halusi. Kirjoitin jokaisen osallistujan nimen maalarinteippiin, joka kiinnitettiin osallistujan rintaan. Tämä on helppo tapa minun tutustua osallistujiin, sekä osallistujat myös tutustuivat näin toisiinsa. Tämän jälkeen sovimme valokuvaamisesta niin, että sain ottaa kuvia siten, etten kuvannut osallistujien kasvoja. Ottamieni kuvien tarkoitus onkin selvittää ja havainnollistaa tekemistämme.

Aloitimme työskentelymme piirtäen suunnittelemalla tulevaa seinävaatetta aiheena männynoksa auringon nousussa. Käytössä oli puuvärit tai liidut ja papereina A4 - kopiopaperit. Eräs vahvan persoonan omaava osallistuja ilmoitti kovaan ääneen: ”En sitten piirrä mitään, tämä on ihan tyhmää.” Muut osallistujat katsoivat ihmeissään eivätkä uskaltaneet aloittaa, ennen kuin olin saanut tämän hiukan negatiivisella asenteella olevan osallistujan puolelleni. Annoin lisäohjeen kaikille: ” Voitte miettiä mitä värejä haluaisitte tekemässämme seinävaatteessa olevan ja laitatte niitä paperille.” Tämä laukaisi käsin kosketeltavan jännityksen ja kaikki ryhtyivät piirtämään. Kuvassa on osallistujan herkkä piirros männystä.

Kuva: 1 Asukkaan piirtämä männyn oksa

Rohkaisevat kannustuspuheet olivat kyllä paikallaan tämän ohjauksen aikana, jotta ilmapiiri saatiin käännettyä positiiviseksi asiaksi. Piirtämisen jälkeen näytin ne piirustukset kaikille, jotka halusivat. Kävimme niitä keskustellen läpi. Samalla kun kerroin seuraavan päivän ohjelmasta, saivat osallistujat tunnustella villoja ja ihastella niiden värejä. Tämän tarkoituksena oli toimia motivaation lähteenä ja kannustaa tulemaan seuraavanakin päivänä mukaan toimintaan. Ensimmäisenä päivänä osallistui toimintaan 13 henkilöä. Olin positiivisesti yllätynyt näin hyvään osanottoon.

4.8 Tiistai 12.1.2016

Tiistain teemana olivat haju- ja tuntoaistit seinävaatteen työskentelyn lisäksi. Innokkaimmat osallistujat olivat paikalla ennen klo 9:ää. Aloitimme tunnustelemalla ja tuoksuttamalla lampaan villaa. Tutustuimme väriskaalaa, joka meillä oli käytettävissä. Toin myös mukana mämmyn käpyjä ja pilkottuja oksia, joita sai haistella, jos halusi. Korostin ettei tarvitse haistella jos tekee pahaa tai on jopa allerginen. Kysyin kyllä joka aamu valo-kuvauksen lisäksi mahdollisista allergioista. Tiistaina pääsimme aloittamaan neulahuovutuksen ja se innosti selvästi osallistujia. Pidimme kehoitukseksi välillä taukojumppaa ja vaihdoimme tekijöitä tarvittaessa. Muutamat osallistujat olivat niin ahkeria, että hiukan pelkäsin heidän kätensä kipeytyvän, siksi nämä toimenpiteet olivat minusta ihan aiheellisia.

Houkuttelin asukkaita mukaan myös vaan seuraamaan toimintaa, ettei välttämättä tarvinnut osallistua varsinaisesti neulahuovutukseen. Tämä toimintamalli tuottikin tuloksia juuri niin kuin toivoin. Osa seuraavista asukkaista myöhemmin halusi kokeilla neulahuovutusta itsekin. Sosiaalisia kohtaamisia oli myös ilo ja kunnia seurata. Asukas sanoi toiselle asukkaalle: ”Hauska tavata vanha tuttu.” Toisen asukkaan ääneen toteama ajatus: ”Sinä olet niin tutun näköinen, että päätä kutittaa sisältä päin.” Kuvassa osallistuja työskentelee innokkaasti ja mietiskelee ääneen samalla.

Kuva: 2 ”Kiva ettei siellä alla ole ketään, kun pistellään”

Kun lopettelimme ohjaustuokiota, nostimme seinävaatteen patjan kanssa pystyasentoon kaikkien katseltavaksi. Kyselin mielipiteitä värien käytöstä ja suunnittelimme samalla kuinka seuraavana päivänä jatkamme. Totesimme porukalla, että työ on hyvä välillä nostaa pystyyn, koska sen näyttää silloin ihan erilaiselta kuin vaakatasossa. Tiistaina toimintaan osallistui 14

henkilöä, kaikki eivät olleet koko ohjausaikaa paikalla. Kiitin kaikkia, jotka vaikka kävivät ohimennen katsomassa ja antamassa kommentteja.

4.9 Keskiviikko 13.1.2016

Aistiteema jatkui myös keskiviikkona 9 osallistujan kanssa musiikin muodossa, kuuntelimme TTAP-menetelmän suosituksesta inspiroivaa Beethovenia. Laittaessani musiikin soimaan huomasin, että ruokalassa sivummalla ollut asukas alkoi liikehtiä tuolissaan. Pyysin häntä lähemmäksi, mutta hän halusi kuunnella kauempana. Musiikista oltiin montaa mieltä, mutta kyllä se jotain sai aikaan, kun yksi rouva sanoi: ”Pitäähän meidän ryhmällä olla nimi”. Sitten aloin kysellä ehdotuksia, ja päädyimme porukalla nimeen Neulaset. Sovimme, että neulaamme nimen ja vuosiluvun seinävaatteen oikeaan alakulmaan niin kuin oikeissa tauluissakin on. Katsoimme kättemme tuloksia aina ohjauksen päätteeksi pystyasennossa, koska seinävaate näytti aivan toisenlaiselta kuin vaakatasossa. Etäämmältä myös näki kokonaisuuden paremmin. Kuvassa seinävaate on pystyasennossa, jolloin päivän aikaansaannostamme oli hyvä katsella.

Kuva: 3 Neulahuovutustyö pystyasennossa

4.10 Torstai 14.1.2016

Torstaina keskustelimme männystä ja lampaista 11 osallistujan kanssa. Osallistujat saivat kertoa lapsuuden aikaisista kokemuksista, kyselin heiltä aiheeseen liittyviä kysymyksiä kuten ”Onko teillä kotona ollut joskus lampaita? Minkä värisiä niitä oli?” Männystä kyselin: ”Mitä muuta siitä voi valmistaa kuin lautaa tai huonekaluja?” Vastauksia tuli mukavasti ja saimme hyviä keskusteluita aikaan, kuten lampaat keritään kaksi kertaa vuodessa keväällä ja syksyllä. Männystä keskustelu johti pettuleipään ja siinä yhteydessä mainitsin, että teen heille huomiseksi männynneulasjuomaa. Kuvassa osallistujat aloittelevat tekemään männyn oksaan neulasia erisävyisillä vihreillä villoilla.

Kuva: 4 Männyn oksa alkaa valmistua keskelle

Seuraava runo tuli mieleen asukkaalle neulalla pistelemisestä, akupunktio. ”Kiinan keisari ratsastaa, ratsunsa pystyyyn kapsahtaa. Keisari maahan moksahtaa, mistä kiina nyt uuden keisarin saa.”

4.11 Perjantai 15.1.2016

Päivän ohjauksen aloitimme kuulumisien jälkeen makuaistia herättelemällä. Keitin edellisenä iltana männyn neulasista mehua jäljempänä olevan ohjeen mukaan. Makuelämys oli hiukan erikoinen, eikä kukaan osallistujista ollut ennen moista maistanut. Itsekin hiukan epäilin, miltähän tuo mehu maistuu, mutta yllätyin iloisesti koska mehu oli mielestäni hyvää. Mehun maku jakoi osallistujien mielipiteet, toisten mielestä se oli erittäin hyvää ja toiset eivät pitäneet lainkaan. Kuvailisin makua hiukan karvaaksi, mutta siihen lisätty sitruuna kyllä ehdottomasti raikasti makua.

Männynneulasjuomanohjeen otin kirjasta Ullan luonnonyrtyt (2004), jossa kerrotaan myös faktatietoa männystä. Mehun valmistamisen ohje: 2,5 dl puhtaita männynneulasia, 2 l vettä keitetään puoli tuntia. Sitten liemi siivilöidään ja lisätään yhden sitruunan mehu, sekä 8dl sokeria. Keitetään vielä puoli tuntia, pulloetaan ja säilytetään jääkaapissa. Mehu juodaan vedellä laimennettuna kotimehun tapaan. (Lehtonen 2004, 87.) Kuvassa on viikon aikana yhteistyönä tekemämme hieno seinävaate.

Kuva: 5 Seinävaate on tässä viimeistelyä vaille valmis

Tiedustelin päivän 12 osallistujalta ohjausviikon päätteeksi palautetta suullisesti. Palaute oli kaikilta positiivista, samalla tuli kysymyksiä: ”Miksi tämä päättyi?” Tämän kysymyksen henkilöä pyysin avukseni seuraavan

viikon viimeistelyyn. Hän oli asiasta selvästi mielissään. Pyysin kaikkia ha-
lukkaita osallistumaan vielä tuohon viimeistelyyn. Viikko oli minun ja
myös osallistujien mielestä onnistunut. Niin onnistunut, että minulta kysyt-
tiin: ” Mitäs kivaa seuraavaksi meille vedät?” Joku osallistuja myös luuli
että olen jo Mäntykodon palkkalistoilla kun olen pyörinyt siellä niin kauan.
Tämä tuli ilmi siinä vaiheessa kun kerroin palaavani koulun penkille. Tuntui
ohjaajana hyvältä kun näki asiakkaisissa positiivisia muutoksia viikon aikana,
iloisuus lisääntyi, ryhmähenki kasvoi, sairauksista valittaminen selvästi
unohtui ja jotenkin tuntui, että osallistujat pääsivät irti arjesta.

4.12 Viimeistelypäivät 18.1.2016 ja 20.1.2016

Tarvittavat materiaalit viimeistelyä varten olivat taustapahvi kierrätyksestä,
heinäseipäät saimme Johannan isältä, muutaman ruuvin ja kulmaraudan
toin kotoa, tarranauhat seinävaatteen ja taustapahvin yhdistämiseen ostin
Lidlistä, joista kuittia vastaan sain rahat Johannalta. Seinävaatteen viimeis-
telyyn sain kaveriksi pari ihanan innokasta asukasta. Hyvällä ja innostu-
neella otteella saimme työn viimeistelyä. Näiden päivien aikana heräsi aja-
tus seinävaatteen julkistamistilaisuuden järjestämisestä asiakkaille ja asuk-
kaille. Ehdotin ideaa Johannalle ja hän otti ehdotukseni positiivisin mielin
vastaan. Aloimme heti yhdessä suunnitella tilaisuutta ja sille sopivaa ajan-
kohtaa. Sovimme yhteistuumin, että tilaisuus pidetään asukaspalaverin yh-
teydessä maanantaina 25.1.2016 klo 13.30 jälkeen. Tein tilaisuudesta mai-
noksen Mäntykodon ilmoitustauluille. Kuvassa seinävaate on viimeistelyä
ja valmiina ripustettavaksi oikealle paikalle.

Kuva: 11 Valmis seinävaatteen koko on n. 100cm x 120cm, jossa heinäseipäistä tehdyt kehykset

4.13 Seinävaatteen julkistamistilaisuus

Julkistamistilaisuus oli maanantaina 25.1.2016 klo 13.30 asukaspalaverin jälkeen. Nostimme seinävaatteen ruokalan puolelle, ettei asukkaiden tarvinnut siirtyä pienempään kahvionurkkaukseen jossa on lopullinen paikka seinävaatteelle. Seinävaate oli lakanan alla piilossa, ja jaoin kaikille läsnä olleille hienoista jalallisista lasista männynneulasjuomaa jota valmistin jo ohjausviikolla ja nyt uuden erän tätä tilaisuutta varten. Kohotimme maljat ja otin pois lakanan samalla. Kerroin valmistusprosessista ja kiitin osallistujia sekä Mäntykodon johtoa, joka teki tämän kaiken mahdolliseksi. Lopuksi luin omatekemäni runon Kulttuurin nälkä. (Liite 2.)

4.14 Aamupostin julkaisemat artikkelit

Aamupostin reportteri Pia Hyle tuli paikalle pyynnöstäni. Tein juttuvinkki kohtaan heidän nettisivuilleen tiedonannon tilaisuudesta. Aamupostissa julkaistiin juttu tapahtumasta tiistaina 26.1.(liitteet 2 ja 3). Minulle ja etenkin asukkaille tämä huomion osoitus oli erittäin tärkeä. Lehtiartikkelit ovat mielestäni hyvin asiallisesti kirjoitetut ja antavat oikeutta sekä huomiota ohjaustoiminnan arjenomille.

5 AINEISTON HANKINTA JA ANALYYSI

Aineiston hankintamenetelmiä pohdin suhteessa tutkimuskysymyksiini: millä menetelmillä saisin helpoiten ja toteutumiskelpoisesti mutta kattavasti aineistoa analysoitavaksi? Päädyin käyttämään teemahaastattelua ja havainnointia, koska nämä olivat mielestäni helpoimmat tavat järjestää aineiston hankinta. Haastatteluun tein valmiiksi kysymyksiin pohjat, joita tarkennettiin haastattelutilanteessa. Havainnointia oli helppo tehdä ohjauksieni lomassa ja mietin etukäteen, mihin asioihin kiinnitän erityisesti huomiota. Tässä luvussa perustellaan myös valitsemieni aineistonhankintamenetelmiä.

5.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä haetaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Kuinka noin viikon mittainen käsityöprojekti soveltuu toteutettavaksi ikääntyvien aikuisten ja vaikeavammaisten henkilöiden kanssa palvelutalossa? Miten luovien menetelmien käyttö projektin yhteydessä herättää muistoja ja edistää sosiaalisuutta?

5.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu tarkoittaa avoimen ja lomakehaastattelun välimuotoa. Tyypillistä teemahaastattelulle on, että aihepiirit haastattelussa ovat tiedossa, mutta kysymyksien tarkka järjestys ja muoto puuttuvat. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 208.) Teemahaastattelu on vapaan keskustelun ja tiukan lomakehaastattelun välimuoto. Tästä johtuen mielestäni käyttämäni haastattelumuoto oli teemahaastattelu, vaikka kysymykset olivat valmiina,

niitä pystyi ja täytyikin selventää toisilla sanoilla osallistujille. Tässä luvussa selvitän, kuinka haastattelut tehtiin. Käyn kysymykset ja vastaukset järjestyksessä sanallisesti läpi. Suorat lainaukset vastauksista ovat lainausmerkeissä. Jokaisen kysymys- / vastausalaluvun jälkeen pohdin osallistujilta tulleista vastauksista ja niiden merkityksiä.

Tarkoituksena oli, että viikon aikana haastatellaan mahdollisimman monta osallistujaa haastattelulla, johon olin tehnyt 5 kysymystä etukäteen (liite 2). Sovimme Anu- Marin ja Reetin kanssa, että he tekevät haastatteluja kysymyksieni pohjalta ohjauksieni lomassa silloin kun tilanne sen heille ja osallistujille sallii. Heillä oli kysymykset, mutta annoin heille vapauden myös selittää kysymyksiä osallistujille. He haastattelivat yksilöllisesti osallistujia suullisesti ja kirjasivat asiakkaiden sanomat vastaukset paperille. Haastateltavat haastateltiin yksilöllisesti hiukan siirtyen ryhmästä sivuun. Minä haastattelin muutaman asukkaan ohjaustuokioiden jälkeen.

Asiakkaita ja asukkaita osallistui koko viikon aikana seinävaateprojektin ohjaustuokioihin 59 henkilöä, joista 19 henkilöä haastateltiin. Sukupuolijakauma vastaajista jakautui seuraavasti, 17 oli naisia ja kaksi miestä. Osa osallistujista ei halunnut osallistua haastatteluun tai sitten henkilö oli ohjauksessa niin vähän aikaa mukana, ettei haastattelua voitu järjestää. Mietin haastattelun järjestämistä jälkikäteen ja näin toiminkin muutaman kanssa.

5.2.1 Kädentaitojen kokemus ja merkitys

Ensimmäisenä kysymyksessä viidestä tiedusteltiin kädentaitojen tekemistä ja merkitystä. Käytin sanaa kädentaidot, koska sana kattaa enemmän kuin käsityöt. Kaikille vastaajille käsityöt ja kädentaidot olivat olleet tärkeitä elämässä. Vastauksissa tuli konkreettisia tekemisen kuudelta vastaajalta. Ensimmäinen vastasi esimerkkejä: ”nypläys, ryijyn teko, poppanan teko, mattoja on kudottu, revinnäistöitä on tehty.” Toinen vastasi: ”lasten kanssa sa-vesta.” Kolmas innostui muistelemaan kuinka kaikki alkoi seuraavasti: ”Olin 3-vuotias kun isoäiti antoi langan ja neulan käteen ja sanoi pujota neulansilmään lanka ja siitä alkoi, ollut tärkeää. Oli koulussakin niin, että opettaja oli sanonut mummilille: Että hänestä näkee oikein, kun silmät loistavat, kun käsitoista on puhe.” Neljäs henkilö vastasi: ” Kansalaisopistolla tehnyt porukassa, ryhmässä saa neuvoa toisilta.” Viides osallistuja vastasi: ” Teen edelleen, kun ompelin perheelle. Sukkia erikoisesti. Koittanut tehdä sen minkä osaan, kun meitä on monta sisarusta, on tehty yhdessä.” Kuudes osallistuja vastasi: ”Enemmän lausunut ja näytellyt.” Suurin osa eli 13 vastaajaa vastasi lyhyesti: ”Kyllä”, kädentaidot ovat tärkeitä.

Ensimmäisen kysymysten vastauksista käy ilmi, että kädentaidot olivat kaikille vastaajille hyvin tärkeitä. Suurin osa vastaajista oli jossain vaiheessa elämää tehnyt käsitoita tai tekee niitä edelleen. Tähän kysymykseen kaikki osallistujat jotka vastasivat vähän laajemmin, olivat naisia. Miehet vastasivat lyhyesti kyllä, mietin että heille olisi varmaan pitänyt tehdä jatkokysymys /kysymyksiä että vastaukseksi olisi saatu konkreettisia esimerkkejä.

5.2.2 Ryhmässä tehdyn käsityön vaikutus mielialaan

Toisessa kysymyksessä tiedusteltiin miten mielialaan vaikuttaa ryhmässä kädentaitojen tekeminen. Vastaukseksi saatiin ”Pitää ihmisen virkeänä. On mukava olla seurassa ja tehdään yhdessä.” ”Mukavampaa ryhmässä kuin yksin. Tehokkaampaa.” Vastaajista 14 oli sitä mieltä että on mukavaa tehdä ryhmässä. Yksi haastatteluun osallistunut henkilö vastasi tähän kysymykseen seuraavasti: ”Jos kaikki puhuu ei saa mitään aikaan, ei voi olla haasteellista tekemistä.” Yksi halusi tehdä mieluummin yksin.

Vastaajista suurin osa piti ryhmässä kädentaitojen tekemistä mukavana ja piristävänä. Yhden vastauksen tulkitsen, että kova puheensorinan johdosta hänelle ei saa olla kovin haasteellista tekemistä, koska se vie hänen huomion toisaalle. Neulahuovutus sujui häneltä hyvin jutustelun lomassa, joten työ ei ollut liian haasteellista hänelle. Yksi vastaajista halusi mieluummin tehdä yksin, mutta oli kuitenkin tullut seuraamaan toimintaa. Sitten tietysti voi päätellä että ne henkilöt, jotka eivät tulleet paikalle ollenkaan, eivät varmaankaan pitäneet ryhmätyöskentelystä.

5.2.3 Aistien käyttäminen käsityön yhteydessä

Kolmantena kysymyksenä tiedusteltiin pitääkö siitä, että seinävaatteen tekemisen lisäksi tuodaan ohjauksiin liittyvää materiaalia kuten männyn oksia ja käpyjä, männyn tuoksua (pilkotut oksat), piirtämistä, aiheeseen liittyvää musiikkia, tauko-/teemajumppaa, valokuvia katseltavaksi viikon varrelta, makuelämyksiä (männynneulasista tehtyä teetä). Vastauksena saatiin kahdelta pitempi vastaus: ”On mukavaa. Luonto lähellä ihan mukavaa. Tämä on semmoista vaihtelua välillä.” sekä ”Musiikki kyllä sopii. Menee rytmissä. Onneksi tuolla alla (patjan alla) ei ole ketään.” Seuraavat 14 vastaajaa vastasi kyllä. Kaksi vastasi: ”ei merkitystä” ja yksi vastasi: ”liian pitkä kysymys, en vastaa mitään.”

Suurin osa vastaajista piti selvästi siitä, että varsinaisen seinävaatteen tekemisen rinnalla oli aiheeseen liittyvää oheistoimintaa ja aisteja herätteleviä materiaaleja. Kahdelle vastaajalle oli yhdentekevää, oliko oheistoimintaa vai ei. Yhdelle vastaajalle kysymys oli selvästi laadittu liian pitkäksi /epäselvästi josta johtui, ettei hän halunnut vastata ollenkaan. Kysymysten muotoiluun täytyy jatkossa kiinnittää erityistä huomiota, että ne olisivat mahdollisimman selkeitä.

5.2.4 Toiveet toiminnan jatkumisesta

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, kokeeko osallistuja tällaisten luovien menetelmiä sisältävien ohjaustuokioiden tarpeelliseksi myös jatkossa. Kaikki 18 vastasi lyhyesti: ”Kyllä” ja yksi vastaajista: ”Kyllä, henkisesti tekee hyvää, virkistää.”

Kaikki haastattelun 19 vastaajaa olivat ehdottomasti sitä mieltä, että luovat menetelmät ovat hyvin tärkeitä myös jatkossa. Tämän tulkitsen niin, että tällaiselle toiminnalle on kyllä tilausta Mäntykodossa.

5.2.5 Palaute ohjaajalle

Viidentenä ja viimeisessä kysymyksessä tiedusteltiin, haluaako sanoa Anu ohjaajalle (minulle) jotakin. Vastauksista kaksi olivat lyhyesti: ”Hyvä”. Sitteen muita pidempiä vastauksia: ”Lisää tällaisia, ryhmätöitä.”, ”En osaa vielä, on keskeneräinen (seinävaate).”, ”Reippautta. Ehdottomasti on ollut mukavaa tekemistä.”, ”Kyllä, mukavaa tekemistä.”, ”Oikein hyvää toiminta ja hyviä ideoita. Tosi mukavaa, että tällaista on. Mie olisin tullut aikaisemminkin, jos olisin tiennyt, että tällaista on.” Tämän kyselyn minua eniten hämmentänyt vastaus oli tähän kysymykseen osallistujan esittämä kysymys: ”Onko hänellä aikaa vastata harrastajien kysymyksiin?” Kaksi vastaajista vastasi samantapaisesti seuraavaa: ”Tylsä odottaa” ja ”Odottavan aika on pitkä.” Yksi osallistujista vastasi lyhyesti: ”Ei”. Ja lopuilla 8 vastaajalla ei haastatteluhetkellä ollut minulle terveisiä.

Positiivista palautetta osallistujilta tuli ihanan paljon ja sitä tuli ohimennen kyllä koko viikon ajan. Tällaista toimintaa halutaan myös jatkossa ja mukavaa tekemistä on ollut. Hämmentävä osallistujan vastakysymys minulle: ”Onko hänellä aikaa vastata harrastajien kysymyksiin?”. Olen pohtinut tätä kysymystä, ja yksi mahdollinen tulkinta on, että hän ei pitänyt itseään harrastajana ja olisi halunnut esittää minulle kysymyksen/kysymyksiä. Tässä kohtaa todella harmittaa, etten haastatellut häntä henkilökohtaisesti, niin olisin voinut asian selvittää hänen kanssaan.

Yhdellä henkilöllä ei ollut mitään kommentoitavaa minulle. Kahdelle henkilölle odottaminen on ollut tylsää. Tämä johtunee siitä, että oli hetkiä, jolloin joutui odottamaan vuoroaan, että pääsi neulahuovuttamaan. Kaikki paikalla olleet osallistujat eivät voineet tehdä työtä yhtä aikaa, koska paikkoja oli rajoitetusti seinävaatteen ympärillä. Isolle porukalle neulahuovutuksen lisäksi olisi ollut hyvä olla jokin pienempi työ samaan aikaan. Lehdenlukua ja juttelua kyllä oli siksi aikaa, kun neulahuovutusvuoroa odoteltiin omalle kohdalle.

5.3 Havainnointi

Haastattelun ja kyselyn avulla saadaan tietoa, mitä ajatuksia, tunteita ja uskomuksia henkilöillä on. Havainnoimalla tarkkaillaan henkilöitä heidän huomaamattaan, joten silloin huomataan toimivatko henkilöt samalla tavoin kuin kertovat toimivansa. (Hirsjärvi ym. 2014, 212.)

Havainnointia tein koko ohjauksieni ajan. Kiinnitin erityisesti huomiota asiakkaiden ja asukkaiden välillä syntyneisiin sosiaalisiin kohtaamisiin. Tapahtuiko kohtaamisia? Millaisia? Huomasinko jotakin yllättävää jota en ajattellut tapahtuvan? Havainnoin myös, tulevatko samat osallistujat useampana päivänä ohjaustuokioihini.

Ensimmäisenä aamuna oman esittäytymiseni jälkeen kävi ilmi, etteivät asukkaat keskenään ja varsinkaan asukkaat ja asiakkaat keskenään tunteneet toisiaan. Alun perin ajattelin että nimiteipit olisivat lähinnä minua varten, osallistujien etunimien muistamiseen. Mutta ne olivat tarpeelliset ihan kaikille osallistujille. Huomattuani tämän seikan kiinnitin joka aamu erityistä

huomiota siihen, että kaikki sai esittäytyä ja kertoa itsestään tai sitten minä avustin jos osallistuja niin halusi. Minulle oli suoranainen yllätys ettei asukkaat keskenään tuntenut toisiaan etunimeltä, vaikka useimmat ovat asuneet siellä vuosia. Sen ymmärrän, että päivätoiminnan asiakkaat ja asukkaat eivät tunteneet toisiaan keskenään koska näkevät niin harvoin. Osa selitys tietenkin on, ettei vaan muista toisen henkilön nimeä ikääntymisestä ja sairauksista johtuen. Pidin kuitenkin tärkeänä esittäytymiskierroksen aina ohjauksien alussa ja myös silloin pikaisesti kun joku tuli kesken ohjauksen mukaan toimintaan. Tämä loi yhteishenkeä ja auttoi osallistujia rentoutumaan. Sain palautetta tästä myös osallistujilta että tämä oli tarpeellista ja mukava juttu.

Sosiaaliset kohtaamiset olivat yksi havainnointi kohde. Niitä tapahtui oikeistaan joka ohjauspäivänä, mutta kaksi oli erityisen merkittävää. Kummassakin tapauksessa toinen osapuoli asuu ns. vanhalla puolella ja toinen ns. uudella puolella. Tämä tarkoittaa, sitä etteivät nämä ihmiset kohtaa toisiaan kuin sinä tapauksessa, että on jokin tapahtuma mihin heidät mahdollisesti tuodaan samaan paikkaan. Koska uudenpuolen ovet ovat turvallisuusyistä lukossa, niin eivät asukkaat omatoimisesti voi liikkua sieltä esim. vanhalle puolelle kuin hoitajan kanssa. Pyynnöstäni uudelta puolelta tuotiin järjestämäni toimintaan haluavia asukkaita. Tämä tuotti tuloksen että kahdet kaverukset löysivät toisensa eivätkä he tienneet asuvansa samassa talossa. Seuraava on toisen kaveriparin toisen osapuolen suora lainaus: ”Sinä olet niin tutun näköinen, että päättää kutittaa sisältä päin.” Tästä lähti keskustelu heidän välillään. Toiset kaverukset olivat aikoinaan olleet samassa työpaikassa. Heillä oli hiukan kommunikointi vaikeuksia ja pyysivät minua tulkiksi. Ongelma oli siinä, että toinen henkilö puhui niin hiljaa, ettei toinen kuullut, mitä hän sanoi. Keskustelu onnistui minun avustamana hyvin ja kaikki olivat onnellisia.

Osa osallistujista kävi ohjauksissani innokkaasti joka päivä. Suurin osa kävi useampana päivänä mutta ei joka päivä. Näistä henkilöistä oli ihana huomata että he selittivät tarkasti minulle, miksi eivät esimerkiksi eilen olleet paikalla, minusta se oli erittäin liikuttavaa. Tietenkin ihmisillä oli tuohon aikaan päällekkäisiä menoja kuten lääkäriillä käynti, fysioterapia tai vesijumppa, enkä ollut ollenkaan pahoillani vaan olin tietenkin ymmärtäväinen heidän poissaolostaan. Sitten oli muutama henkilö joka kävi vaan kerran. Sekä niitä joista olin hyvin mielissäni eli ns. seuraajat, joista osa kuitenkin myöhemmin osallistui toimintaan hetken sitä etäämmältä seuraten. Positiivisesti iloitsin myös ”kuikuilijoista”, jotka vaivihkaa kauempaa halusivat vaikka kuunnella meidän juttuja tai soittamaani musiikkia.

6 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin koko opinnäytetyötä prosessina. Kerron aihevalinnasta ja koko prosessin etenemisestä. Arvioin prosessia: mitä olen oppinut, mitä tekisin toisin ja mitä prosessi minulle antoi. Vastaan myös seuraaviin kysymyksiin: Kuinka tällainen viikon mittainen prosessi soveltuu toteutettavaksi ikääntyvien aikuisten ja vaikeavammaisten henkilöiden parissa työskennellessä? Miten luovien menetelmien käyttö soveltuu käytettäväksi palvelutalo Mäntykodossa? Lisäksi esitän ehdotuksia toiminnaksi tulevaisuudessa.

Käsitöiden tekeminen on mukavaa puuhaa, mutta myös tärkeätä meidän kaikkien ihmisten aivoille. Helmikuussa 2012 Hyvinkään opisto järjesti luennon nimeltään: Kuinka käsityö ravitsee aivoja? Tämän luennon esitteli dosentti ja aivotutkija Minna Huovinen Helsingin Yliopistolta. Luennon rakenne koostui aivojen toiminnasta, terveydestä ja tietenkin tärkeimpänä käsityön merkityksestä aivoille. Mikä merkitys käsitöillä on aivoille? Käsityöt vaikuttavat ihmisen oppimiseen. Käsityöt parantavat vaikeiden käsitteiden hahmottamista ja parantavat keskittymiskykyä. Keskittymistä voi harjoitella esimerkiksi askartelemalla tai muovailemalla. Jos teet käsitöitä samaan aikaan oppimisen aikana, vaikuttaa se positiivisesti oppimiseen. Käsityö ei saa olla kuitenkaan liian haastava. Käden käyttäminen aktivoi kielellisiä alueita ja tätä voidaan käyttää hyväksi oppimisessa. Esimerkiksi voi olla apuna vaikean kielellisen materiaalin omaksumisessa.

Käsityöt tarjoavat mielekästä tekemistä, mutta ennen kaikkea myös älyllisiä haasteita. Haastavuus on palkitsevaa ja ravitsee aivoja. Oman keskeneräisyyden ja epäonnistumisen sietäminen on keskeistä älyllisen kehittymisen kannalta. Kahdella kädellä tekeminen aktivoi molempia aivopuoliskoja, mikä parantaa aivopuoliskojen yhteistyötä. Käsitöiden tekeminen nostaa itsetuntoa, rakentaa kokonaisempaa minäkuvaa ja aikaansaa positiivisen kuvan omista kyvyistä. Luento oli erittäin mielenkiintoinen ja luennoitsija toivoi että osallistujat neulovat samalla kun seuraavat luentoa.

Kädentaidot ovat olleet aina sydäntäni lähellä, joten oli täysin selvää, että myös opinnäytetyöni liittyy aiheeseen. Olen pienestä pitäen tehnyt kaikkea luovaa käsilläni. Edelliset ammattini ovat ompelija ja huonekaluverhoilija. Toiminkin näissä ammateissa vuosikaudet, kunnes jouduin käymään useita olkapääleikkauksia läpi, minkä seurauksena lääkäri kielsi minua palaamasta noihin ammatteihin. Siksi olen niin onnellinen, että saan jatkossa ohjata kaikkea kädentaitoihin liittyvää muille ihmisille.

Opinnäytetyöni hakee kahteen pääkysymykseen vastausta. Ensimmäinen kysymys oli: Kuinka tällainen viikon mittainen prosessi soveltuu toteutettavaksi ikääntyvien aikuisten ja vaikeavammaisten henkilöiden parissa työskennellessä? Tulosten perusteella pitkäkestoinen prosessi soveltuu erittäin hyvin palvelutalon toiminnaksi. Missään vaiheessa ei tullut esille ongelmia tai mielikuvaa siitä, ettei neulahuovutusprosessi onnistuisi. Haastavinta alussa oli, etten tiennyt, tuleeko paikalle osallistujia ja kuinka paljon, kun toimintaan ei ollut etukäteisilmoittautumista. Yllätyin iloisesti, kun osallistujia oli niinkin paljon 59 henkilöä viikon aikana. Tuntui, että ryhmän

Neulaset- jäsenistä muovautui hyvin toisilleen läheinen porukka, vaikka eri päivinä oli koolla eri kokoonpano osallistujia. Uskon että jos toiminta olisi pidetty vaikka kerran viikossa viiden viikon ajan, näin ei olisi tapahtunut ainakaan tässä mittakaavassa kuin nyt.

Toinen pääkysymyksistä menee seuraavasti: Miten luovien menetelmien käyttö soveltuu käytettäväksi palvelutalo Mäntykodossa? Vastaan tähän samaan tapaan kuin edelliseen: luovat menetelmät soveltuvat erittäin hyvin osaksi palvelutalon toimintaa. Luovat menetelmät ja luovalla tavalla toimiminen antaa pelivaraa liikkua tarpeen ja tilanteen mukaan rajoitettujen raa-
mien sisäpuolella. Etenkin tässä opinnäytetyössäni käyttämäni aistinherättäjät, joilla heräteltiin haju-, maku-, kuulo-, näkö- ja tuntoaisteja. Olivat osallistujille hyvin tärkeitä. Niiden avulla sain hiljaisemmatkin osallistujat juttelemaan ja muistelemaan. Huomasin myös, että säryt ja vaivat unohtuivat edes hetkeksi noiden ohjaustuokioiden aikana kaikilta osallistujilta. Saimme erittäin hyviä keskusteluita aikaan ja aion jatkossakin käyttää tätä menetelmää.

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden sekä tutkimustulosten perusteella esitän Mäntykodon johdolle vakavasti harkittavaksi, että luovaa toimintaa tarjotaan myös jatkossa asukkaille ja päivätoiminnan asiakkaille. Viikon projekteja voisi olla asukkaille ja asiakkaille eri teemoihin liittyen kuten vuodenajat, makuelämykset, taide jne. Teemoja, minkä ympärille kokonaisuuden voi tehdä, on vaikka kuinka paljon. Olisi myös erittäin tärkeää järjestää tilaisuuksia, joissa vanhan ja uuden puolen asukkaat kohtaisivat toisiaan säännöllisesti.

Olen oppinut valtavasti tämän prosessin aikana. Alussa koko opinnäytetyö oli valtavan haasteellinen ja pelottava asia, mutta kun tähän liittyvät tehtävät pilkoin pieniin osiin, asiat alkoivat hahmottua sekä sujumaan paremmin. Toiminnallinen osuus – itse ohjaaminen ja erityisesti käsitöiden ohjaaminen – on vahvaa osaamistani. Sen sijaan prosessin ja tutkimustulosten raportointi oli haastavampaa. Virkistävän toiminnan järjestäminen ikääntyville palvelutalon asukkaille ja asiakkaille oli minulle luontevaa ja erittäin antoisaa. Tämä opinnäytetyöprosessi vahvistaa käsitystäni siitä, että haluan jatkossakin työskennellä ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden parissa. Tällaiselle luovalle toiminnalle on ehdottomasti tilausta jatkossakin. On ilo ja kunnia valmistua ohjaustoiminnan artonomiksi.

Iloiten tehty auttamistyö parhaimmillaan tekee vanhuksen eheämmäksi ja parantaa hänen elämää erilaisissa elämäntilanteissa ja ympäristöissä. Ilon tiedetään tuottavan ihmiselle terveyttä, hyvinvointia ja positiivisia kokemuksia. Ilo tavallaan nostaa ihmisen arjen yläpuolelle, pienikin ilon aihe antaa voimaa ja liikuttaa vanhusta. (Näslindh-Ylispanger 2012, 173.)

LÄHTEET

Airaksinen, R., Ala-Vannesluoma, T., Karkkulainen, M., Kasku, R. & Pirhonen, P. 2015. Toimii! Hoitajan opas luoviin menetelmiin. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Anttila, P.1993. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Porvoo-Helsinki-Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. osin uud.p. Helsinki: Tammi.

Hohenthal-Antin, L.2006. Kutkuttavaa taidetta, taidetoiminta seniori- ja vanhustyössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kaukinen, L., Kupiainen, J., Ihatsu, A-M., Miettinen, S., & Nyberg, R. 2004. Käsillä tehty. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kehräämö Mustalammas Oy. Verkkokauppa. Viitattu 7.3.2016.

http://www.huovutusvilla.fi/epages/huovutusvilla.sf/fi_FI/?ObjectPath=Categories

Lehtonen, U.2004. Ullan luonnonyrtit. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Madori, L.2010. Therapeutic Thematic Arts Programming – menetelmä, ikääntyneiden aikuisten hoidossa ja kuntoutuksessa. Suom. Hämeen ammattikorkeakoulu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Näslindh-Ylispanger, A.2012. Vanhuksen terveyden, hyvinvoinnin ja hyvän elämän edistäminen. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Palvelutalo Mäntykoto n.d. Mäntykodon internetsivut. Viitattu 7.3.2016.

<http://www.mantykoto.fi>

Tetri, A.- K.2011. Huovutus. Vantaa: Moreeni.

Vaha, J. 3.2.2016.Palaute. Vastaanottaja Anu Vesanto. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 7.3.2016.

Tilaisuus pidettiin ma 25.1.2016 klo 13.30

Hei, olen Anu Vesanto ja toivon että kohotamme nyt nämä männyn neulasista tekemäni mehulasit kunnian osoituksena tälle seinävaatteelle jonka olemme yhdessä tehneet.

Opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa ja olen saanut ilokseni tehdä teidän kanssa täällä toissa viikolla opinnäytetyötäni, joka nimeksi on muodostunut: Luovien menetelmien hyödyntäminen seinävaatteen valmistusprosessissa.

Asiakkaat ja asukkaat ovat siis suunnitelleet ja neulahuovuttaneet lampaan villasta koko tämän seinävaatteen. Mehän ryhmässä teimme tätä koko viikon ja ryhmälle osallistujat keksivät nimen Neulaset. Osa porukasta jakoi kanssani vielä toisenkin viikon.

Koko tämä neulahuovuttaminen on ollut erittäin luovaa tekemistä ja joka päivä oli jotain tähän teemaan sopivaa oheistoimintaa, kuten piirtämistä, musiikkia, tauko-/teemajump-paa, tietoisuuksia, keskustelua aiheesta ja männyn neulasista tekemääni mehua.

Kiitän sydämeni pohjasta Mäntykodon johtoa, joka teki mahdolliseksi toteuttaa tämän opinnäytetyöni. Sekä kiitän kaikkia ihania asiakkaita ja asukkaita jotka ovat osallistuneet tämän seinävaatteen suunnitteluun, luomiseen ja tekemiseen.

Lopuksi ajattelin lukea teille kirjoittamani runon, joka varmasti antaa meille kaikille ajatteleminen aihetta. Runon nimi on Kulttuurin nälkä.

Kulttuurin nälkä

Ethän anna mielesi järkkyyä
jos voit estää sen sillä
että osallistut,
koska kulttuurin nälkä on sinulla kyllä.
Hyvinvointiasi muista ruokkia
ja tiedätkin sen varmaan,
jos sisimpäsi järkkyy
niin elämän tasapainosi myös särkyy.
Pidä huolta itsestäsi
kulttuurin keinoin,
valitse itse
mikä sinusta olisi tarjonnasta hienoin.
Kun tasapainossa pidät itsesi
ja huolehdi siitä,
mielesi pysyy avoimena
niinpä nautit elämästä tästä
ja tunnet sen myös itsekkin hyvänä olona kyllä.
Näin pystyt kannustamaan
myös muitakin elämän iloon
ja kohta yhdessä menette nauttimaan siitä
jota kulttuurin näläksi kutsun tässä,
eikä onneksi se vatsa täyty kovin helpolla
koska maailmalla on paljon syötävää tätä,
jota emme onneksi syömättä jätä.

Kiitos kaikille, olkaa kilttejä ja vastatkaa tekemääni kyselyyn Johannan huoneen edessä. Kaikenlainen palaute on erittäin tervetullutta ja kehittää osaamistani. Kiitos Teemahaastattelun kysymykset

Anu Vesannon opinnäytetyön toiminnallisen osuuden neulahuovutuksella tehty seinävaate hakee seuraaviin kysymyksiin vastauksia asiakkaiden /asukkaiden näkökulmasta:

1. Oletko tehnyt kädentaitoja ja onko se tärkeää sinulle?
2. Miten mielialaasi vaikuttaa kädentaitojen tekeminen ryhmässä?
3. Pidätkö siitä että ohjaustuokioihin tuodaan varsinaisen seinävaatteen tekemisen lisäksi
 - männyn oksia ja käpyjä?
 - männyn tuoksua (pilkotut oksat)?
 - piirtämistä?
 - aiheeseen liittyvää musiikkia?
 - tauko- / teemajumppaa?
 - valokuvia katseltavaksi viikon varrelta?
 - makuelämyksiä (männynneulasista tehtyä teetä)?
4. Koetko sinä asukkaana /asiakkaana tällaisten luovien menetelmiä sisältävien ohjaustuokioiden tarpeelliseksi myös jatkossa?
5. Haluatko sanoa joitakin opiskelija Anu (Vesanto) – ohjaajalle?

Huovutustyö valmistui Mäntykodon seinälle Anu Vesannon opinnäytetyön seurauksena.

Huovutustaidetta

HYVINKÄÄ | Mäntykodon palvelutalossa paljastettiin maanantaina asukkaiden yhdessä tekemä, männynoksaa aamunsarastuksessa esittävä huovutustyö.

Taideteoksen paljastamista juhlistettiin kilistelemällä männynneulasmehulla. Yhdessä ideoidun työn

huovuttamisessa meni Neulas-nimisellä käsityöryhmällä reilu viikko.

Työtä tehdessä keskustelu liikkui vanhoista tukkisavotamuistoista lapsuudenkodin lampaiden ja niistä kerityn villan muisteleamiseen.

PAIKALLISET, SIVU 8

Taideen paljastusjuhla

Asukkaiden oma, mäännöksä esittävä huovutus työ päättyi Mäntykodon ruokä-saliin seinälle.

Pia Hyle
pia.hyle@media.fi

HYMNINKÄI | Mäntykodon palvelutalossa oli maanantai-ilta päivänä aihetta kiltisellä.

Neulaset-nimisen työryhmän valmistama, mäännöksä aamunuskossa esittävä huovutus työ paljastettiin silloin koko talon vaelle.

– Varkas ja ihana. Tulee pirstamään kahvivierokas, kiltteillä paljastusjuhlassa palvelutalon johtaja **Johanna Vaha.**

Työn valmistuminen kesti reilun viikon ja se kirtyöiti asukkaiden joukossa, muistoja sekä tukkearvotista että lapsuudenkodin lamppaista ja niiden keräisemisestä kahdesti vuodessa.

Kaikkia palvelutalon asukkaat saivat ehdottaa työille aiheita, josta päätettiin mäännöksä talon nimen ja alueen määntösen kannan mukaan. Monet

ehdottivat teemaksi mäntyä ja taustalle reponuttia tai auringon nousua.

Huovutus suunniteltiin etukäteen piirtäen, työtä tehdessä verryteltiin väliillä jäsentiä taitokunnon avulla ja kuunneltiin aiheeseen sopivaa musiikkia.

Yksi aktiivisimmista huovutusryhmän jäsenistä oli 84-vuotias **Martta-Maria Paasonen.**

”Olin 3-vuotias, kun muumoni opetti, miten nappi kiinnitetään.

– Työ oli minulle helppoa. Olin 3-vuotias, kun muumoni antoi minulle napin, neulan ja langaa ja opetti, miten irrommut nappi kiinnitetään, Paasonen sanoi.

Muummo opetti häntä myös karstamaan lamppavillaa, keuhkainkääntä ja kuromaan kangaspilla.

– Kävin turkiskoimpekkurissa Sunnaisissa 60-luvulla ja olen tehnyt itselleni turkin ja pojalleni ja miehelleni nahkafakti kirpputorilta ostetuista pildistä nahkatakista. Keroti kiskistään taitava nainen. Huovutus työ on osa **Anu**

PIA HYLE

Margit tiis, Raii Pusa ja Hilikka Huotari kiltisivät maanantaina mäännösmuutelmilla.

Peetti Saari, Aaro Hyttäläinen ja Sirkka Silloinen osallistuvat aktiivisesti Mäntykodon päivätöihin.

Vesannon opinnäytetyötä näkötyöharjoittelussa Mäntykodossa.

Martta-Maria Paasonen osallistui huovutusryhmän työhön joka päivä.

– Projektin alussa oli haasteita saada osallistujia uskomaan, että he osaavat huov-

Mäntykodon päivätoimintaa

- ▶ Mäntykodossa toimii säännöllisesti kaksi päivätoimintakerhoa: tiistaisin on korttipölkkeho ja torstaisin ajäkerho. Suunnitelmassa on aloittaa lauluillapäivät maanantaisin.
- ▶ Päivätoiminta lähtee aina asukkaiden omista toiveista.
- ▶ Joulukuksi leivottiin yhdessä pipareita ja torttja koko talolle.
- ▶ Tiistaina palvelutalon väki on menossa päiväkotivierailulle ja palvelukotilaiset käyvät myös usein Mäntykodossa.
- ▶ Pohjoispäivä koulun vierailu on kätynyt kävelyllä mäntykotilaisten kanssa.

vuttaa, mutta lopulta oli hieno nähdä heidän innostuvan valtavasti työn tekemisestä, **Vesanto** sanoi.

”Apuvälineitä pystyy aina rakentamaan,

Huovutusryhmässä oli puukahvat työtä helpottamaan.

– Apuvälineitä pystyy aina rakentamaan, kehui opinnäytetyön tekijä.

Teoksen paljastusjuhlassa lopuksi Vesanto lausui läheisen kirjottamansa runon nimeltä Kulttuurin näkijä.